

Moties en toezeggingen

Motie van het lid De Hoop (27 923, nr. 435)

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat er op scholen sprake is van een vicieuze cirkel van een torenhoge werkdruk, mensen die onder invloed van het lerarentekort te snel voor de klas worden gezet en een derde van de leraren al na vijf jaar afhaakt; overwegende dat deze vicieuze cirkel valt te doorbreken door buddysystemen, zoals het buddyinitiatief van de scholengemeenschap Canisius; verzoekt de regering om te inventariseren of en hoe scholen voor funderend onderwijs gestalte geven aan buddysystemen voor beginnende leraren, en gaat over tot de orde van de dag.

- Het kabinet vindt het van belang dat alle startende leraren goed begeleid worden zodat nieuw talent zoveel mogelijk behouden blijft voor het onderwijs. Daarom hebben we in het onderwijsakkoord en de werkagenda afspraken gemaakt, die ervoor moeten zorgen dat de cao's verbeteren en dat er uiteindelijk in de praktijk meer werk gemaakt wordt van goed werkgeverschap.
- Jaarlijks wordt de loopbaanmonitor onderwijs uitgevoerd. Hierbij worden enquêtes uitgezet over de begeleiding van startende leraren, onder alle pas afgestudeerden van de lerarenopleiding.
- Aan deze enquête is een vraag toegevoegd over begeleiding via een buddysysteem.
- Op dit moment worden de enquêtes uitgezet en in de volgende publicatie van de loopbaanmonitor worden de resultaten weergegeven van deze uitvraag. Deze wordt in december naar de Tweede Kamer gestuurd.

Motie Van den Hul, Westerveld (31497, nr. 324)

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat uit de AOb-enquête Vijf jaar passend onderwijs blijkt dat slechts 37% van de leraren aangeeft dat er op de lerarenopleiding aandacht is voor passend onderwijs en dat van die leraren die aangeven dat er aandacht is voor passend onderwijs 92,3% aangeeft dat het hun in minimaal de helft van de gevallen onvoldoende heeft voorbereid op de praktijk van passend onderwijs; overwegende dat het een voorwaarde is voor echt passend onderwijs dat leraren tijdens hun opleiding goed daarop worden voorbereid; verzoekt de Minister, om in overleg te treden met de lerarenopleidingen over hoe passend onderwijs beter geborgd kan worden in het curriculum, en gaat over tot de orde van de dag.

Toezegging tijdens het debat passend onderwijs (30 maart 2022)

Voor de zomer wordt de Kamer geïnformeerd over voorbereiding op passend onderwijs binnen de lerarenopleidingen. Dit gebeurt mede in overleg met minister Dijkgraaf.

- Afgelopen periode is met betrokkenen gesproken over het in de lerarenopleiding voorbereiden van aankomende leraren op het bieden van passend onderwijs. Hierover is gesproken met de vertegenwoordigers van de pabo's, eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen, de Vereniging Hogescholen en Universiteiten van Nederland.
- De lerarenopleidingen houden komende tijd het curriculum tegen het licht om te bezien hoe passend onderwijs daarin aan bod komt. In dat kader worden goede voorbeelden onderling gedeeld. Het is tevens van belang dat de verschillende fases in de doorlopende ontwikkelingslijn van de leraar in samenhang met elkaar worden gezien. Het toerusten van de leraren voor passend onderwijs vindt niet alleen plaats binnen de initiële lerarenopleidingen, maar ook bij de begeleiding van de startende leraar en binnen de verdere professionalisering.
- Op dit moment is nog onvoldoende inzichtelijk wat leraren in po, vo en gespecialiseerd onderwijs concreet nodig hebben binnen de verschillende fases van de ontwikkeling van leraren om passend onderwijs te kunnen bieden. Na de zomer zal hier daarom een verdiepende uitvraag naar worden gedaan. Wat leraren nodig hebben in de ontwikkeling naar inclusiever onderwijs wordt in deze uitvraag ook meegenomen. De resultaten zijn begin 2023 beschikbaar.
- De resultaten van de uitvraag vormen de basis om zowel op landelijk als regionaal niveau afspraken te maken tussen leraren, scholen en lerarenopleidingen over welke kennis en vaardigheden leraren op welk moment nodig hebben en wat de rol van de lerarenopleidingen bij het aanleren hiervan kan zijn. Hierbij zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij bestaande trajecten, zoals Samen Opleiden & Professionaliseren, waarbij ook rekening gehouden moet worden met het tegengaan van overladen curricula.
- Daarmee is uitvoering gegeven aan de toezegging.

Motie Kops, Beertema (35300 VIII, nr. 33)

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat het lerarentekort in het funderend onderwijs de komende jaren flink zal toenemen; constaterende dat circa 94.000 leraren in het funderend onderwijs een aanstelling hebben van 0,8 fte of minder; verzoekt de regering, te onderzoeken wat een voltijdbonus van 5% per kwartaal kost, oplevert en hoe dit uitgevoerd zou kunnen worden, en gaat over tot de orde van de dag.

- In tijden van tekorten is het belangrijk dat werkgevers het aanmoedigen en mogelijk maken voor hun personeel om meer uren te gaan werken.
- De voormalige ministers van Medische Zorg en Sport, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Basis, Voortgezet onderwijs en Media hebben advies gevraagd aan het College voor de Rechten van de Mens over de juridische mogelijkheden van het instellen van een voltijdsbonus. Dit advies is op 11 april 2022 aangeboden aan de Kamer^[1].
- Het kabinet onderzoekt, zoals ook vermeld in de interdepartementale kraptebrief, hoe meer uren werken verder gestimuleerd kan worden, waaronder het mogelijk maken van een voltijdbonus. Hierbij worden de juridische bezwaren rond varianten van de voltijdbonus, zoals geschetst door het College van de Rechten van de Mens, meegenomen.
- Naast financiële stimulansen om meer uren te werken, gaat het vooral ook om een cultuuromslag als het gaat om deeltijdwerk, het wegnemen van belemmeringen en flexibiliteit bieden in werktijden in kader van het anders organiseren van het onderwijs.
- Momenteel wordt de aanpak hiervoor verbreed bij drie schoolbesturen en de resultaten eind dit jaar breed gedeeld.

Motie Ypma, Bruins, Grashof (31293 nr. 289)

De Tweede Kamer (overwegende dat leraren professionals zijn die ruimte en zeggenschap verdienen om zelf vorm en inhoud te geven aan hun vak); verzoekt de regering te bevorderen dat:

- in de nascholing en professionalisering van leraren gerichte aandacht is voor het omgaan met verschillen, het gebruik van ICT en curriculum-ontwikkeling;
 - het opleiden van nieuwe generaties leraren binnen opleidingsscholen, een samenwerking van school en lerarenopleiding, wordt geïntensiveerd, zodat theorie en praktijk meer dan nu met elkaar worden verweven;
 - er overeenstemming komt over het ontwikkelen van brede, vakoverstijgende educatieve bachelors en masters, zowel op hbo- als wo-niveau, die studenten voorbereiden op het moderne beroep van leraar, zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs;
 - er universitaire opleidingen voor het primair onderwijs worden ontwikkeld;
- verzoekt de regering te bevorderen dat de lerarenopleidingen, in zowel hbo als wo, hun curriculum aanpassen aan en het lerarenregister rekening houdt met de ontwikkelingen die verder uitgewerkt worden onder onderwijs2032 en gaat over tot de orde van de dag.

- Onderwijs2032 bestaat als zodanig niet meer. Dat geldt ook voor het lerarenregister.
- Aan de strekking van de motie – zorg dat lerarenopleidingen zich tijdig voorbereiden op aanpassingen in kerndoelen, eindtermen in het funderend onderwijs – wordt gewerkt in goed overleg met de lerarenopleidingen.
- In het Kamerdebat van 6 april 2022 en de daaropvolgende Kamerbrief van 25 april 2022 zijn afspraken gemaakt over de focus op basisvaardigheden (taal en rekenen/wiskunde) en op burgerschap en digitale geletterdheid.
- Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie.

Motie Westerveld, de Hoop (35925 VIII, nr. 55)

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat 50% tot 60% van de medewerkers in het onderwijs verwacht voor de AOW-leeftijd te stoppen; overwegende dat het juist vanwege het lerarentekort van belang is dat ervaren leraren behouden blijven voor het onderwijs; overwegende dat ervaren leraren een cruciale rol spelen in de begeleiding van jonge docenten; verzoekt het kabinet om bij sociale partners de opdracht neer te leggen om individueel afdwingbare regelingen in cao's op te nemen met als doel het behoud van oudere werknemers,

[1] [Kamerbrief bij aanbieding advies CRM over juridische mogelijkheden instellen voltijdbonus voor personeel in zorg en/of onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

en gaat over tot de orde van de dag.

- Tijdens het debat over deze motie heeft de toenmalige minister de kanttekening geplaatst dat cao's afspraken zijn die door werkgevers en werknemers worden gemaakt, deze zijn dan ook niet door een minister afdwingbaar.
- Naar aanleiding van deze motie is het onderwerp door het ministerie onder de aandacht gebracht van de werkgeverskoepels, de sectorraden, en de vakbonden.
- Het is cruciaal om oudere leraren zo lang mogelijk te behouden voor het onderwijs
- Daarbij is maatwerk vereist, want iedere leraar is anders
- Sociale partners moeten kijken wat nodig is om deze leraren te behouden, zij maken afspraken in de cao daarover
- Onder meer in het kader van duurzame inzetbaarheid en vitaliteit
- Ik heb dit bij hen onder de aandacht gebracht en zal dat blijven doen
- Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie.

Toezegging (4378, d.d. 1/7/2020)

In deze toezegging is toegezegd de Kamer te informeren over de voortgang van het opnemen van kennis en vaardigheden op het gebied van burgerschap en sociale veiligheid in het curriculum van de lerarenopleidingen.

- In de afgelopen maanden zijn diverse gesprekken gevoerd tussen OCW en partijen uit het onderwijsveld over de organisatie van een nieuwe en meer structurele sector-overstijgende ondersteuningsstructuur voor burgerschap in het po, v(s)o, mbo en de lerarenopleidingen.
- De gezamenlijke insteek is de ondersteuningsstructuur zodanig vorm te geven dat deze zo doelmatig mogelijk scholen, schoolbestuurders, docenten en lerarenopleiders ondersteunt en daarmee het burgerschapsonderwijs een boost geeft, waarbij het formaliseren van de samenwerking tussen de stakeholders een belangrijke pijler is.
- Er wordt binnenkort voorzien in een nieuwe en structurele ondersteuningsstructuur, waarbij de aanwezige expertise van diverse stakeholders wordt benut. Scholen, bestuurders en leraren worden ondersteund bij het uitvoeren van de (verduidelijkte) burgerschapsopdracht. Bij de lerarenopleidingen maakt burgerschap deel uit van het curriculum.
- Hiermee is uitvoering gegeven aan deze toezegging.

Toezegging

In het commissiedebat NP Onderwijs van 24 mei 2022 is toegezegd dat in deze brief wordt ingegaan op het tegengaan van de flexibele schil en tijdelijke contracten, naar aanleiding van een vraag van het lid Beertema (PVV).

- Dit kabinet werkt aan het verkleinen van de verschillen tussen vast en flex en het stimuleren van vaste banen voor structureel werk. Deze maatregelen zullen invloed hebben op de gehele arbeidsmarkt, dus ook in het onderwijs.
- We moeten voorkomen dat (startende) leraren uitstromen omdat ze geen vast contract krijgen. Daarom is een zo klein mogelijke flexibele schil in het onderwijs van belang. Vaste contracten voor beginnende leraren en voor leraren die van school wisselen, bieden aan de werknemer én de werkgever meer zekerheid. Vaste contracten kunnen daarom een bijdrage leveren aan het tegengaan van de tekorten. We zien dat (startende) leraren steeds vaker een vast contract krijgen, of een tijdelijk contract met uitzicht op vast.
- Vaste contracten zijn onderdeel van de arbeidsvoorwaarden, waarover werkgevers en werknemers afspraken maken. Wij spreken regelmatig met werkgevers en werknemers over vaste contracten. Dat zullen we blijven doen, zodat het onderwerp ook bij sociale partners hoog op de agenda blijft staan. Bovendien monitoren we jaarlijks de vaste en tijdelijke contracten in het onderwijs, om te zorgen dat we inzicht hebben in de actuele stand van zaken in de sectoren.

Opvolging onderzoek studiesucces tweedegraads lerarenopleidingen

In de Kamerbrief van 14 december 2021 is uw Kamer geïnformeerd over het onderzoek door Berenschot naar het studiesucces bij de tweedegraadslerarenopleidingen¹.

Hierin is eveneens aangegeven hierover medio 2022 een gesprek zou plaatsvinden met de lerarenopleidingen, dat gesprek heeft inmiddels plaatsgevonden.

- De instellingen willen met meer flexibilisering van de opleidingen, intensieve begeleiding en het wegwerken van eventuele deficiënties, de studenten blijven ondersteunen de opleiding met succes te doorlopen en af te ronden. In de uitvoering van het bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen vindt regelmatig uitwisseling plaats over genoemde aandachtspunten.
- Met Samen Opleiden & Professionaliseren (SO&P) zijn er kansen voor opleidingen en scholen, gezamenlijk het studiesucces van studenten aan de lerarenopleidingen te verhogen. Onder andere door afspraken te maken over activiteiten, inzet gedurende de stage en groenpluk. De begeleiding binnen het SO&P wordt door studenten als zeer positief ervaren. De begeleiding is inhoudelijk gericht maar heeft ook aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van een aspirant-leraar en het gehele opleidingstraject. Dit bevordert ook het studiesucces.

Reactie rapport professionalisering en evaluatie lerarenbeurs

Conform onze brief van 28 april jl. sturen wij u hierbij een reactie op de het onderzoek dat is uitgevoerd naar de professionalisering van leraren, inclusief de lerarenbeurs.²

De kwaliteiten van individuele leraren en docenten zijn doorslaggevend voor de kwaliteit van het onderwijs. Om nog beter zicht te krijgen op professionalisering van leraren en docenten in de onderwijssectoren po, vo, mbo, hbo en wo, heeft het ministerie van OCW een extern onderzoek uit laten voeren.³ Onderdeel van dit onderzoek is ook de evaluatie van de subsidieregeling Lerarenbeurs, waarin de onderzoekers hebben gekeken naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van dit instrument. Hieronder gaan we per thema dieper in op de bevindingen van de onderzoekers. In onze reactie betrekken we ook concrete vervolgstappen uit de werkagenda van het Onderwijsakkoord 'Samen voor beter onderwijs'.

Professionalisering

- De bevindingen uit het onderzoek laten zien dat leraren en docenten, in alle onderwijssectoren, positief zijn over professionalisering. Leraren en docenten vinden het nuttig om met hun professionele ontwikkeling bezig te zijn en spenderen daar relatief veel tijd aan, gemiddeld genomen zo'n 80 uur per schooljaar. Leraren zelf ervaren dat dit goed is voor de kwaliteit van hun onderwijs. De betrokkenheid en het enthousiasme van leraren en docenten, om aan de slag te zijn met hun professionele ontwikkeling, vinden wij een kracht van het Nederlandse onderwijssysteem.
- Het onderzoek laat echter ook zien dat er belemmeringen worden ervaren. Deze maken het voor sommige onderwijsprofessionals lastig om optimaal met hun professionele ontwikkeling aan de slag te kunnen. Als eerste blijkt dat, in alle onderwijssectoren, tijd de belangrijkste belemmering vormt voor deelname aan professionaliseringsactiviteiten. Daarnaast komt uit het onderzoek naar voren dat de stimulans om te leren ruimte voor verbetering laat zien. Onderwijskundig leiderschap blijkt doorslaggevend voor het stimuleren en faciliteren van professionalisering. Het is daarom belangrijk dat leidinggevend goed zijn toegerust om die taak optimaal vorm te kunnen geven, en zich daarop scholen als dat nog niet het geval is.
- Wij vinden dat als je als onderwijsprofessional en leidinggevende je vak goed wilt kunnen uitoefenen, continue ontwikkeling en scholing nodig is, evenals de beschikbare tijd om dit te kunnen doen. Daarom is er in het Onderwijsakkoord afgesproken om structureel 118 miljoen toe te voegen aan de lumpsum in het funderend onderwijs om meer professionaliseringsruimte te creëren op scholen. Deze ruimte is nodig om de komende tijd extra aandacht te hebben voor professionalisering ten behoeve van een inhaalslag op basisvaardigheden én de op handen zijnde curriculumherziening. Daarnaast is in de werkagenda, bij het Onderwijsakkoord, afgesproken om samen met de partners in het veld

¹ Berenschot – Onderzoek naar studiesucces bij tweedegraadslerarenopleidingen – 6 oktober 2021

² Kamerstuk 27923, nr. 44.

³ Onderzoeksrapport Professionalisering van leraren en docenten - Onderzoek naar professionalisering in brede zin en evaluatie van de Lerarenbeurs.

te werken aan professionalisering door onder andere de bestaande middelen voor professionalisering te inventariseren en te bezien of deze effectiever ingezet kunnen worden.

- Verder blijkt dat veel instellingen vinden dat de samenhang tussen Strategisch HRM-beleid (SHRM) en de stimulering van professionalisering nog verder kan worden versterkt. SHRM vormt een middel om professionalisering van onderwijspersoneel voor instellingen te verbinden aan de opgave(n) van de organisatie. Wij streven ernaar om per 1 augustus 2024 wettelijke eisen voor strategisch personeelsbeleid te stellen, voor PO, VO en MBO, waar de Inspectie van Onderwijs op zal toezien. In het WO wordt het traject van 'erkennen en waarderen' van de verschillende taken van de universiteit voor docenten en onderzoekers, zoals onderwijs, onderzoek en impact, voortgezet.

Lerarenbeurs

- De onderzoekers hebben de lerarenbeurs geëvalueerd over de periode 2017-2021 en concluderen dat de Lerarenbeurs een doeltreffend instrument is. De beurs draagt bij aan het verbeteren van de kwaliteit en positie van leraren en zorgt voor een verhoging van het kwalificatieniveau. Wat betreft de doelmatigheid, is het beeld gemêleerd. Uit het onderzoek blijkt dat circa 80 procent van beursontvangers hun opleiding succesvol afrondt en dat de meesten hiervan ook in het onderwijs blijven werken. Een aandachtspunt daarbij is om de nieuwe kennis die leraren opdoen in de opleiding beter te implementeren in de school, zodat het ten goede komt aan verdere schoolontwikkeling.
- Daarnaast is de teambeurs geëvalueerd, waarmee leraren in het primair onderwijs samen een masteropleiding konden volgen. Het doel was om vervolgens deze kennis te koppelen aan ontwikkelingen in de school. Bij de teambeurs was de schoolleider betrokken. Zij voelden zich gestimuleerd om te zorgen dat de nieuwe kennis van leraren werd gedeeld in de organisatie en werd gekoppeld aan ontwikkelingen in de school. Hierdoor kwam de expertise die leraren hadden opgedaan tijdens de masteropleiding het team en de school beter ten goede.
- Eerder hebben onze voorgangers aan uw Kamer een herbezinning op het instrument Lerarenbeurs toegezegd. Deze evaluaties van de lerarenbeurs en teambeurs bieden daar belangrijke input voor. Komende periode kijken wij graag samen met de partners uit het veld vooruit en verkennen we in hoeverre het instrument Lerarenbeurs verder geoptimaliseerd kan worden.

Reactie rapport Kosten zij-instroomtrajecten in het po, vo en mbo

In 2021 is aan uw Kamer toegezegd dat er een onderzoek uitgevoerd zou worden naar de kosten van zij-instroomtrajecten in het primair en voortgezet onderwijs en in het middelbaar beroepsonderwijs.

In maart 2022 is [het onderzoeksrapport](#) dat ResearchNed heeft opgeleverd naar de Kamer verstuurd.⁴ In dit onderzoek is verkend welke kosten zij-instromers, scholen en lerarenopleidingen maken in de route naar het leraarschap. In reactie het volgende.

Sinds 2009 subsidieert OCW werkgevers (schoolbesturen po, vo, mbo) voor de scholing en begeleiding van zij-instromers. De subsidie zij-instroom in beroep is gericht op professionals die binnen twee jaar een lesbevoegdheid kunnen halen via contractonderwijs en (begeleid) werken. Per zij-instromer is een tegemoetkoming van €20.000 beschikbaar. Al langer signaleren scholen dat de tegemoetkoming - die overigens niet kostendekkend was bedoeld - niet meer in verhouding is met de praktijk. Deze signalen worden bevestigd in dit onderzoek.

De onderzoekers concluderen dat de subsidie niet meer in verhouding is tot de actuele kosten voor scholing en begeleiding. De kosten van zij-instroomtrajecten bedragen in het po in totaal gemiddeld ongeveer € 60.000 euro per traject, voor het vo tweedegraads ± € 36.000 euro, voor het vo eerstegraads ± € 29.000 euro en voor het mbo ongeveer ± € 44.000 euro. In het po en vo is een grote spreiding in het aantal uren studieverlof en het geven van een bovenformatieve aanstelling aan het begin van het traject.

De hogere kosten in het po zijn te verklaren, doordat zij-instromers in het po in het begin van het traject veelal bovenformatief worden aangesteld. Hiermee wordt een dubbele bezetting

⁴ Onderzoeksrapport van ResearchNed over de kosten van zij-instroomtrajecten in het onderwijs – Kamerstukken II 2021-2022, 27923, nr. 439.

gerealiseerd en geeft de zij-instromer onder toezicht van een bevoegde leraar les. Ook krijgt de zij-instromer in het po meer begeleiding. Dit brengt hogere kosten met zich mee. In het vo en mbo staan zij-instromers vanaf de start zelfstandig voor de klas. Tenslotte is de conclusie dat in het mbo afspraken over zij-instromers voor studieverlof en begeleiding zijn vastgelegd in de cao. In het po en vo zijn hier geen landelijk afspraken over gemaakt en zien we een veel grotere diversiteit, dat zich uit in grotere spreiding in de kosten.

Uit het onderzoek blijkt dat het bestuur van de school of mbo-instelling het overgrote deel van de kosten van zij-instroom draagt. De zij-instromer zelf betaalt reiskosten en investeert tijd in het scholingstraject indien geen/ beperkt studieverlof wordt gegeven. Ook vraagt de voorbereiding voor het geschiktheidsonderzoek om een behoorlijke eigen tijdsinvestering van de zij-instromer.

Verhoging subsidie zij-instroom

Zij-instroom is een belangrijke schakel in de aanpak van de tekorten. De subsidieregeling zij-instroom is een succes en de afgelopen jaren worden jaarlijks aan ± 1900 zij-instromers de subsidie toegekend. We willen zij-instroom dan ook een extra impuls geven en werkgevers meer tegemoetkomen. Gezien de conclusies uit het kostenonderzoek en de signalen uit het veld, verhogen we de subsidie zij-instroom van € 20.000 naar € 25.000 per zij-instromer.

In aanvulling op het verhogen van de subsidie zij-instroom zullen we met onze partners afspraken maken over de verbetering en flexibilisering van zij-instroom, zoals opgenomen in de werkagenda.

Themarapport Talis 2018 "kansengelijkheid"

Bij deze brief is het themarapport en de Nederlandse Country Note over kansengelijkheid gevoegd dat is opgesteld door de OESO aan de hand van de gegevens van de Teaching and Learning International Survey (TALIS) van 2018. De OESO maakt in het rapport gebruik van een ongelijkheidsindex (dissimilarity index⁵). Deze index is nuttig om te beoordelen of leerlingen gelijke toegang hebben tot leraren met bepaalde kenmerken, omdat het meet in hoeverre de verdeling van de leraren over de scholen afwijkt van wat zou zijn waargenomen als zij willekeurig over de scholen zouden zijn verdeeld.

Over het algemeen scoort Nederland internationaal gezien (redelijk) goed op de ongelijkheidsindex, met uitzondering op het kenmerk "top kwartiel leraren die gebruik maken van clarity of instruction" technieken. Op dat kenmerk scoort Nederland minder goed.

In het rapport wordt ook specifiek ingegaan op scholen met een hoog/laag aandeel leerlingen met een lagere sociaaleconomisch status, locatie van de school (platteland versus grote stad) en schooltype (d.w.z. privaat versus openbaar). Helaas is voor Nederland weinig specifieke informatie beschikbaar (geen significante verschillen of geen gegevens vanwege te weinig celvulling).

Bevindingen OESO

- De OESO constateert dat over het algemeen de meest effectieve leraren werken op scholen met een laag aandeel achterstandsl leerlingen (low SES);
- In veel landen hebben achterstandsscholen een lager aandeel ervaren leraren (meer dan 10 jaar ervaring);
- In veel landen hebben achterstandsscholen een lager aandeel leraren dat goed gebruik maakt van de lestijd (bovenste kwartiel actual teaching time). Daar gaat meer tijd verloren aan o.a. orde houden. In Nederland zijn er kleine, niet significante verschillen.
- In diverse landen hebben scholen met relatief veel achterstandsl leerlingen minder ICT-voorzieningen en ook minder toegang tot internet. Dat geldt vooral voor openbare scholen.
- in landen waar leraren die optimaler gebruik maken van het lesgeven (actual teaching time, bovenste 25ste kwartiel) op bepaalde scholen zijn geconcentreerd, is de gemiddelde leesscore van de leerlingen doorgaans lager, vooral voor de meest kansarme leerlingen.

⁵ Een score van 0 op deze index betekent een (optimale) gelijkmatige spreiding en een score van 1 betekent dat leraren met een bepaald kenmerk geconcentreerd zijn op één school).

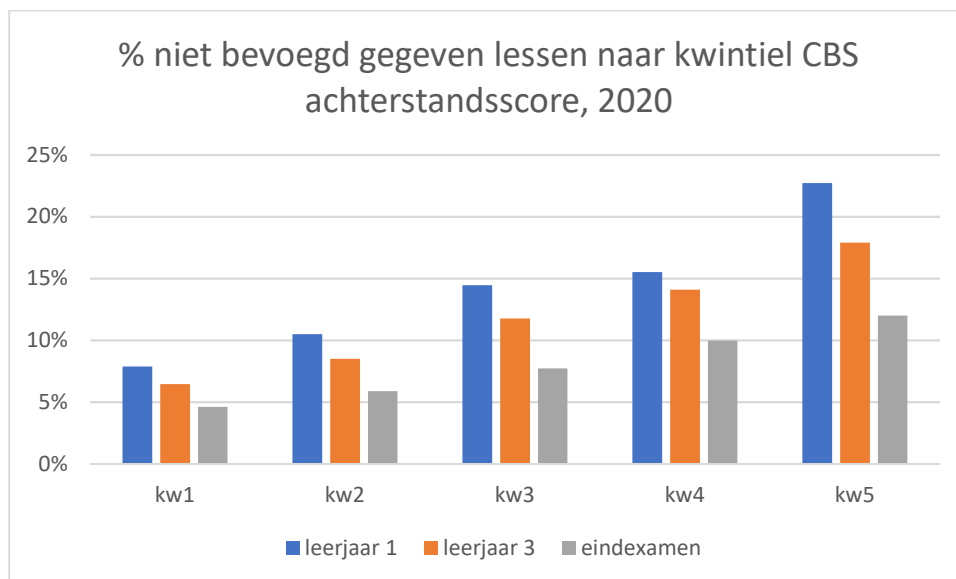
- Hoe autonomer scholen zijn in het aantrekken van leraren, hoe evenwichtiger de verdeling van ervaren leraren over scholen is.

Aanvullend onderzoek Centerdata naar verband met aandeel niet bevoegd gegeven lessen

Voor Nederland heeft Centerdata op verzoek van OCW nader onderzoek gedaan naar de verdeling van niet-bevoegd gegeven lessen in het voortgezet onderwijs naar achterstandscoregroepen, voor drie leerjaren (leerjaar 1, leerjaar 3 en eindexamenjaar).⁶ Het betreft een indeling van vestigingen naar 5 kwintielen volgens de CBS achterstandsscore. De bevindingen wijzen op een sterk ongelijke verdeling van het aandeel niet-bevoegd gegeven lessen naar achterstandscoregroepen:

- Voor het *brugjaar* blijkt dat het percentage niet-bevoegd gegeven lessen op schoolvestigingen uit het hoogste kwintiel (met de meeste leerlingen met een risico op een achterstand) een factor 2,9 keer zo hoog ligt dan op schoolvestigingen uit het laagste kwintiel (met de minste leerlingen met een risico op een achterstand): 22,7 versus 7,9 procent.
- Voor *leerjaar 3* gaat het om een factor 2,8 keer zo hoog aandeel niet-bevoegd gegeven lessen in het hoogste kwintiel ten opzichte van het laagste kwintiel: 17,9 versus 6,4 procent.
- Voor het *eindexamenjaar* gaat het om een factor 2,6 keer zo hoog aandeel niet-bevoegd gegeven lessen in het hoogste kwintiel ten opzichte van het laagste kwintiel: 12,0 versus 4,6 procent.

In onderstaande figuur is te zien dat het om een consequent oplopend patroon gaat naarmate het een schoolvestiging in een hogere achterstandsscore-groep betreft:

Ter toelichting:

- De indeling in vijf achterstandscoregroepen is gemaakt op basis van de CBS-achterstandsscore zonder drempel, gedeeld door het aantal leerlingen op de vestiging. Deze maat geeft een proxy voor het aandeel leerlingen met een hoog risico op een onderwijsachterstand op een vestiging.
- Het aandeel niet bevoegd gegeven lessen is een optelsom van het aandeel benoembaar en het aandeel onbevoegd gegeven lessen. Voor beide subcategorieën bestaat een duidelijk (oplopend) verband met de achterstandscoregroepen.

⁶ Het rapport is gepubliceerd op <https://www.aanpaklerarentekort.nl/actueel/nieuws/2022/06/22/verdeling-leraren-in-het-voortgezet-onderwijs>

- Centerdata heeft gekeken naar de meest recente beschikbare cijfers over (niet) bevoegd gegeven lessen, deze hebben betrekking op 2020. De data zijn afkomstig uit het IPTO-onderzoek.
- Anders dan het TALIS-onderzoek gaat het om populatie-data, in plaats van een beperkte steekproef aan leraren, en ook om leraren in de bovenbouw (eindexamenjaar), in plaats van alleen leraren in de onderbouw.
- Het bovenstaande beeld is gebaseerd op een gemiddelde over alle onderwijsniveaus, maar ook *binnen* de onderliggende onderwijsniveaus (vmbo, havo, vwo) is een duidelijk en statistisch significant (oplopend) verband met de achterstandsscore te zien. Dus bijvoorbeeld alleen gekeken naar de lessen die op het vmbo gegeven worden, zien we ook dat op vmbo-vestigingen die tot de groep met de hoogste achterstandsscore een hoger aandeel lessen niet-bevoegd gegeven wordt dan op vmbo-vestigingen die tot de groep met de laagste achterstandsscore behoren.